

נשא ב

המשכן איז געווען אויסן פארריכטען דאס וואס שלא התנדבו כדבעי (תחלה), ארויסצוברענגען נדבת לבם פארן משכן כדבעי בשלימות — און ווי האבן זיי דאס באוויזן — דורך בריינגען א האלבע עגלה⁸ (יעדער נשיא)?

נאכמער איז ניט פארשטאנדיק:

ווי פארשטאנדיק פון פשטות הכתובים, און אזוי שטייט מפורש אין מדרש¹⁰ האבן די נשיאים געבראכט די „שש עגלות צב ושני עשר בקר“ צוליב „לשאת את המשכן“; און אזוי איז געווען בפועל, ווי מפורש אין פסוק¹¹ אז משה האט פאנאדערגעטיילט די עגלות „כפי עבודתם“ — צו בני גרשון „שתי העגלות“ און „ארבעת הבקר“ און צו די בני מררי „ארבע העגלות“ און „שמונת הבקר“.

(8) וה'ז' שלא בערך הנדיבות שהיתה אצלם בפועל לפני'ז — בהבאתם לנדבת המשכן אבני שוהם ואבני מלואים ובושם וגו' (ויקהל שם, כו"ח). ולהעיר מלשון השי"ע עה"ת כאן (עה"פ ז, ג"ד) לא רצה לקבל מהם לפי שהוא מעט לפי ערכם. . . אמר אתמול היו רוצים לעשות המשכן כולו ועכשיו מביאים זה המעט.

(9) בספורנו (ו, ג): לאות אחזה ביניהם אשר בה יהיו ראויי שתשרה שכינה ביניהם (וראה גם שי"ע עה"ת). אבל צריך טעם מדוע דוקא בנדבה זו לשאת המשכן הוצרכו להדגיש זה.

(10) במדב"ר שם. וראה גם פרש"י פרשתנו ז, י"ד.

(11) פרשתנו שם, ז"ח.

א. בפרשתנו דערציילט די תורה: „ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אותו ויקדש אותו גו' ויקריבו נשיאי ישראל גו' ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן“.

איז דא אינגאנצן ניט פארשטאנדיק: מ'געפינט אז נדבת המשכן האבן די אידן געגעבן מיט א נדיבות לב ביותר, ביז אז ס'איז געווען „דים. . . והותר“².

ווי קומט עס אז דוקא נשיאי ישראל האבן ביי נדבת העגלות מצמצם געווען און מנדב געווען יעדערער א האלבע עגלה! „עגלה (אחת) על שני הנשיאים“?

נאכמער: בנוגע נדבת הנשיאים שטייט אין ספרי³ ומדרש⁴, און אראפגעבראכט אין פרש"י⁵, „מה' ראו הנשיאים . . . במלאכת המשכן לא התנדבו תחלה . . . כך אמרו הנשיאים יתנדבו צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין אנו משלימין כיון שראו שהשלימו צבור את הכל שנאמר⁶ והמלאכה היתה דים אמרו מעתה מה לנו לעשות, הביאו את אבני השוהם והמילואים לאפוד ולחושן' לכך התנדבו כאן תחלה“ — ד.ה. אז נדבת הנשיאים ביום כלות משה להקים את

(1) ז, א"ג.

(2) ויקהל לו, ז.

(3) פרשתנו ז, ג.

(4) במדב"ר פי"ב, טז.

(5) עה"פ שם. ועד"ז בפ' ויקהל לה, כז.

(6) ל' רש"י פרשתנו שם. ועד"ז בספרי ובמדב"ר שם.

(7) ויקהל שם.

(*) ובמפתח להמחבר (נדפס בסוף ביאורו על התורה, ירושלים תשמ"ב) בפרשתנו כתב: אף על פי שהיו עשירי עס.

ערע²⁰ — און דאס אלעס האט מען גע-
דארפט לייגן אויף פיר עגלות!

ולכאורה איז דאס היפך ההנהגה פון
נדיבות און פון הרחבה ועשירות אין
משכן און מקדש וואו „אין עניות במקום
עשירות“²¹ — און ווען עס וואלטן גע-
ווען מער עגלות וואלט מען ניט גע-
דארפט אנלייגן²² אזויפיל קרשים איינע
אויף די אנדערע²³ און מ'וואלט פאר-
שפארט די טרחא צו אכטונג געבן כל
הדרך ווען מען פירט די קרשי המשכן
אויף די עגלות!

ב. אין פשוטו של מקרא וואלט מען
לכאורה געקענט פארענטפערן בפשטות
(און דערפאר שטעלט זיך ניט רש"י אויף
דעם):

הקונדוסין ובפרשי מביאם בפשטות (תרומה כז,
י"ד) ומפרש „כמו קונדוסין שקורין פלאש" ותו
לא!

עתה ראיתי שהקשה כן בנוגע לעמודים בתוס'
הריב"א, ועוד ובאברכנאל — שהיו מעצי שטים —
ובכל אופן הקושיא — דלמה סתם הכתוב או (אתל'
שאי קפידא) למה דוקא בעמודים אין קפידא —
במקומה עומדת.

(20) שם כז, י"ד ואילך.

(21) שבת קב, ב. וש"נ. במדבר' פרשתנו (לענין
קרבנות הנשיאים) פ"ד, יא"ב. וראה אנציקלופדי'
תלמודית בערכו.

(22) כי אף אתל' שאין עניות במקום עשירות
(ע"פ הלכה) הוא רק בכלי שרת ובנוגע לעבודה
בפנים המשכן והמקדש (ראה אנציקלופדי' שם.
וש"נ, 4), הרי מובן דאין עניות לכבוד המשכן.
(23) ולהעיר גם מירושלמי (שבת פ"ב ה"ג (הובא
גם ב"ר"ח שבת קד, סע"א) ובקה"ע שם. אסת"ר פ"ד,
ד), דקדש שוכה „להינתן בצפון ינתן בצפון בדרום
ינתן בדרום“, ומשמע שיש חילוקי קדושה בדרגות
הקרשים דקה"ק כו' (וראה גם פרשי' במשנה שבת
קג, א ד"ה משום רושם). ולכאורה מקום לשקוים
לגבי הנחה אחד על השני — ע"ד דספר של נביאים
אין מניחין על חומש (מגילה כז, א). רמב"ם הל' ת"ת
פ"י ה"ה. טושו"ע יו"ד ט"ס (רפב).

און דאס — וויסנדיק די גאר גרויסע
מאס¹² פון די קרשים און די עמודים, און
האבנדיק א השערה וועגן זייער משקל
און דערצו קומען צו די הונדערט
אדנים, וואס יעדערער פון זיי איז ככר
של קודש¹³ משקל¹⁴.

ובפרט לויט דעם ווי די גמרא¹⁵ מאכט
דעם חשובן אז „אורך עגלה“ איז „חמש
אמות“ און „רוחב עגלה“ איז „שתי אמות
ומחצה“, און במילא האבן די קרשים גע-
דארפט ליגן זה ע"ג זה — צוועלף
קרשים אויף יעדער עגלה¹⁶; און צו דעם
האט א בן לוי געדארפט נאכגיין און
אכטונג געבן און מתקן זיין „את הסדר
זו על זו שלא תפול העליונה, וכל הדרך
הוא מהלך אחורי העגלה, וכשרואה
אותן משתלפות אל תוך האויר רץ לתוך
בליטת הקרשים שבצדדין, עד שמגיע
לאמת האויר שביניהם, ודוחק עצמו
לעמוד בחצי אמה עד שיחזיר הנשלפת
למקומה ועל סדרה“¹⁷ —

און צו דעם קומען צו די עמודים
ואדנים פון משכן¹⁸ און זעכציג עמודי
החצר¹⁹, און זעכציג אדני נחושת זיי-

(12) כמפורש ב' תרומה כז, טו ואילך.

(13) שהוא משקל „ששים מנה ומנה של קודש
כפול ה' . . הרי ככר של קודש) ג' אלפים שקלים“
(פרשי' פקודי לח, כד).

(14) שם, כז. וראה שם ל"א (בנוגע אדני אה"מ
כו' — ראה גם לקמן בפנים). והרי כל זה ה' במשא
בני מרי (פרשתנו ד, לא"ב) על ארבע עגלות!

(15) שבת צט, א.

(16) או: כ"ד קרשים על כל ב' עגלות יחד —
ראה מחלוקת רש"י ותוס' (ד"ה למה לי) שבת שם
(ובעוד ראשונים שם) — באופן הנחת הקרשים על
העגלות. וראה גם מדרש לקח טוב סוף פרשתנו.

(17) לשון רש"י שם ד"ה הוה נקטי להו. וראה שם
תו"ד אמתא.

(18) תרומה כז, לב ואילך.

(19) צע"ג שלא נאמר ממה נעשו עמודי החצר,
משא"כ כל שאר פרטי המשכן!

וכן (ותמוה עוד יותר) לא נזכרו (ואפילו לא ברמז)

(*) וראה פרשי' עירובין לד, ב.

זיך פאר הנחת הקרשים, און עס זאל ניט זיין קיין איבעריקע ארט (ללא צורך הקרשים)⁴¹: אויף דעם וואס „אורך עגלה חמש אמות“, פרעגט די גמרא „למה לי בארבע ופלגא סגי“ (און די גמרא ענטפערט „כי היכי דלא לידחקו קרשים“): ועד“ לגבי רוחב העגלה „שתי אמות ומחצה“ פרעגט די גמרא „למה לי באמתא ופלגא סגי“ (און ענטפערט „כי היכי דלא לידדו קרשים“).

ד. וי"ל דעם ביאור בזה בהקדים איינעם פון די שינויים צווישן לשון הספרי און לשון המדרש אין דעם מאמר רז"ל הנ"ל סעיף א: אין ספרי שטייט „וכי מה ראו נשיאים להתנדב לכתחילה כאן ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה“ (ועד“ איז דער לשון אין פרש“); אין מדרש איז דער לשון „למה נזדרזו הנשיאים לבא ולהקריב תחלה ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא . . באחרונה“.

ויש לבאר איינעם פון די שינויי הלשונות, אַז לויט דעם ספרי זיינען די שש עגלות ושני עשר בקר ניט אין אַ גדר פון קרבן, משא"כ לויטן מדרש זיינען זיי להקריב — בגדר קרבן (כלשון הכתוב ממש „ויביאו את קרבנם“, און ווי עס שטייט בהמשך דברי המדרש „כיון שנגמר המשכן הקדימו והביאו קרבן בזריזות הה"ד ויקריבו נשיאי ישראל וגו'⁴²).

אויך בנוגע צו דעת המדרש, געפינט

את קרבנם לחנוכת המזבח³⁶ איז די הקרבה געווען ע"פ ציווי ה', ועד"ז בנוגע נדבת העגלות].

עס איז אָבער ניט מסתבר צו זאָגן אַז דער מספר העגלות איז אַ חוקה וגזירת הכתוב, אַז קיין שום טעם — ואדרבא — היפך הסברא, כנ"ל!

ובפרט אַז, כנ"ל, דער מספר איז געווען כפי דעתם און ערשט דערנאָך איז נתגלה געוואָרן דעה העליונה.

ולהעיר אַז באַ די קרבנות וואָס זיי האָבן געבראַכט לחנוכת המזבח, וואָס „לא מצינו במקום אחר“³⁷ אַזאָ סוג קרבנות און אַזאָ אופן ההקרבה, איז אע"פ אַז דאָס איז געווען אַ הוראת שעה — איז דאָ טעמים און רמזים אויף דעם סוג און מספר הקרבנות של הנשיאים ווי חז"ל³⁸ זיינען מבאר באַרוכה:

עד"ז בנדו"ד, באַ די נדבת העגלות, דאָרף מען זאָגן אַז דאָס וואָס די נדבת העגלות והבקר זיינען געווען במיעוט ובצמצום (וואָס איז לכאורה היפך הכלל אין עניני המקדש אַז „אין עניות במקום עשירות“, כנ"ל סוס"א) — איז דאָ דערויף אַ טעם והסברה אַז אזוי דאָרף זיין אין דער נדבה³⁹.

און ווי ס'איז קלאַר אין גמרא⁴⁰, אַז דאָ איז נוגע ובהדגשה אַז די עגלות זאָלן זיין בדיק ובדווקא ניט לענגער און ניט ברייטער ווי דער מקום וואָס פאָדערט

(36) פרשתנו ז, יא. וראה ספרי (ורש"י) שם, י.

במדבר פ"ב, כא.

(37) ראה בהנסמך לעיל הערה 33-34.

(38) ראה במדבר פ"ג, יד ואילך. פרש"י

פרשתנו, יט ואילך.

(39) כי אף שבמדרש שם פ"ב, יז מבואר רמזים לשש עגלות צב כנגד ששת ימי בראשית וכו', הרי זהו ע"ד הרמז, ומוכרח שמספרם צ"ל בהתאם לתפקידם בפשטות.

(40) שבת צט, א.

(41) ראה גם לשון רש"י שם צח, א ד"ה ארבעה: דע"כ כל מה שיכול לסדר על פני אורך העגלה הוא מסדר.

(42) ומהו מובן שדוחק לפרש דהלשון קרבן במדרש שם קאי רק על הקרבנות לחנוכת המזבח, כיון שמביא על זה הפסוק „ויקריבו נשיאי ישראל וגו'“ שנאמר בעגלות, וגם בפסוק מפורש „ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות גו'“.

און לכל הדעות האבן געדארפט זיין
ניט מער פון „שש עגלות“ — אעפ-
וואס עס איז א צמצום, היפך עשירות,
פון די עגלות והבקר.

ה. דער ביאור בזה:

נאכדעם ווי דער מדרש הנ"ל איז
מפרש „אמרו מה יש לנו להביא הלכו
והביאו עגלות שיהיו נושאים עליהם את
המשכן“ איז ער ממשיך „ומי נתן להם
העצה הזאת שבטו של יששכר“ שכך
אמרו להם משכן שעשיתם פורח הוא
באור אלא התנדבו עגלות שתהיו
נושאים אותו בהם“.

ו"ל הכוונה אז עס איז ניט נאר אן
ענין חיצוני פון דעם משכן — ווי וועט
מען עס אריבערפירן ממקום למקום —
נאר דער משכן ווערט א זאך וועלכע
איז נישא בעגלות⁴⁹.

מען איז א שפעטערדיקן ארט אין
מדרש⁴³ „והי' משה מתיירא . . שמא
אחת מן העגלות נשברה או א' מן
השוורים מת ונמצא קרבן של נשיאים
פסול אמר לו הקב"ה והיו . . ניתן להם
הווי' שיהיו קיימים לעולם“ (און איז
ממשיך אין מדרש און ברענגט פאר-
שידענע דיעות היכן הקריבום — „בנוב
הקריבום“, „בגבעון הקריבום“, „בבית
העולמים הקריבום“ — אדער „בגל-
גל“⁴⁴).

דאס הייסט: אין מדרש גופא קען מען
לערנען אויף צוויי אופנים: לויט דער
התחלת המדרש הא' „לבוא ולהקריב“,
איז דער „קרבן“ (בעיקר) אין דער הבאת
הגברא⁴⁵, און לויט דער צווייטער פסקא
אין מדרש „ונמצא קרבן של נשיאים
פסול“ איז אויך די חפצא וואס זיי האבן
געבראכט⁴⁶, די עגלות און די שני עשר
בקר⁴⁷, געווארן א קרבן⁴⁸.

אם הכפרה הוי לפי שבאים בשביל קרבנות צבור
שהם מכפרים, או ד"ש עליו גדר שם קרבן בפ"ע
(ולכך פסק רבינו רפ"א מהל' שקלים** דצריך להביא
מחצית שקל בב"א) — צפע"נ השלמה ג, א ואלך
— וזה שקונים מהם קרבנות צבור הוי ענין בפ"ע —
ראה בכ"ז בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 384 ואל"ך.

(49) כמו הקרבנות להנוכת המזבח (ראה פרש"י
ז, יט).

(50) דוגמא ומעין זה — דין מדרס ישנו רק
דבר בצורתו-תוכנו „בר מדרס“ (ראה רמב"ם הל'
מטמאי משכב ומושב פ"ה ה"ח. ועוד).

(43) פ"ב, יח. ושם מתחיל: מלמד שהביאום
ומסרום לצבור. וראה משכיל לדוד לפרש"י ז, ג.
צפע"נ עה"ז ז, ו.

(44) ראה במדבר שם ובמ"ב.

(45) דוגמא לדבר המצות שאין עושין שינוי
בהדבר בו נעשית המצוה (כפרס המביא דורון לת"ח
שכאליו הקריב בינורים — כתובות קה, סע"ב);
כל מצות ופעולות האבות (גם קרבנותיהם) שלא
המשיכו קדושה בהחפצא — ראה לקו"ש חט"ז ע'
131. וש"נ. חט"ז ע' 212 ואל"ך. וראה לקמן הערה
48.

(46) להעיר מפנים יפות כאן ז, ב.

(47) ואולי י"ל שע"ד הקרבת כל הקרבנות —
מקדשו, אח"כ מכניסו בעזרה, אח"כ שוחטו וכו'
כן ה"י גם בהעגלות ובהשני עשר בקר (שהיו קרבן
לשיטת מדרש זה), שהקריבום „לפני המשכן“ ואח"כ
ויקח משה גר ויתן אותם גר ואח"כ נשאו בהם את
המשכן ולבסוף הקריבום ע"ג המזבח — ראה תיב"ע
פרשתנו ז, ה ובפ"י יונתן שם. לעיל (כפנים) מבמד"ר.
ועוד.

(48) להעיר מ"ב הסברות בגדר מחצית השקלי,

ו"ב בקר שבנדבת (קרבן) הנשיאים למשכן הם
דוגמת ב' התרומות שבנדבת המשכן ע"י בני"א) א)
שש העגלות — חצי עגלה לכל נשיא — דוגמת
מחצית השקל. ב) י"ב בקר, בקר שלם לכ"א —
דוגמת נדבת המשכן שכל אחד הביא ונדב דבר
בפ"ע.

(**) משיעורי הרמב"ם דשבו"ע זה יוס' ו' עש"ק
תשמ"ה) — להחלוקה דג"פ ליום.

(*) ובמ"א נתבאר, ע"ד הרמז — דשש עגלות

[ו"ל בדרך אפשר, אז דער חלק ופרט וואס איז מיותר און ווערט נישט אויסגע-
נוצט אין משכן (דאיקרי מקדש) איז א
מעין פון מכנים חולין לעזרה, א דבר
חול אין משכן⁵³],

עד"ז איז בנוגע צו די עגלות ובקר
וועלכע זיינען א חלק פון משכן⁵⁴, אז
דאס האט געמוזט זיין במדה מדויקת
בתכלית, (לא פחות, אבער אויך) לא
יותר. אז עס זאל נישט זיין קיין איין פרט
וחלק וואס ווערט נישט אויסגענוצט פאר
זייער צוועק, טראגן דעם משכן: סיי אין
דער מדה בכמות, שש עגלות מיט
זייערע מדות מדויקות כנ"ל — נישט
מערערע עגלות און נישט גרעסערע
עגלות: סיי אין די שני עשר בקר וואס
פירן די עגלות,

כאטש דאס איז א משא כבדה ביותר,
דאָרף מען האָבן אז עס זאל אויסגע-
נוצט ווערן בשלימות די כחות פון יעדע
פון די שני עשר בקר וואס האָבן גע-
פירט די עגלות,

און ווען אין דעם וואלט געווען א
גרעסערע מדה אדער מערערע עגלות
וכו' איז נישט נאָר אז די הוספה ווערט נישט
קיין חלק פון דער (עשיית ה)משכן, נאָר
דעמאָלט איז עס נישט דער שיעור פון די
עגלות

בזו אז קרא יתרה קמ"ל: כל" כסף

53) ברש"י שבת קכ, ב ד"ה אין „לא עשו דבר
בצמצום אלא הכל מתחלתו דיים והותר". אבל כ"ז
ה' באופן וכו' (וזו) ההכנה למשכן (נדבת המשכן,
בישול סממנים כו'), אבל לכאורה פשיטא דלאח"ז
לא נשאר „הוותר" לבטלה (שהרי נקדש). וראה
בהגמטן לקמן הערה 66.

54) ראה במדב"ר שם, יז בסופו: מפני מה לא
הביאו חציין עגלות וחציין שוורים מפני שהיו יראים
שמה ימות שורו של א' מהם או שמה תשבר עגלה
של א' מהם ונמצא אותו השבט אין לו חלק במשכן.

55) פרשתנו ז, פה. ספרי ופרש"י שם.

אן די עגלות איז דער משכן א זאך
וועלכע איז א „פורח באויר", די עגלות
און י"ב הבקר זיינען נישט (נאָר) א מיטל
בעלמא צו פירן דעם משכן ממקום
למקום, נאָר עס פועל'ט א שינוי וגמר
אין דעם משכן, אין דער חפצא פונעם
משכן. וויבאלד אז דער משכן איז גע-
בויט געוואָרן אלס „אהל (מועד)" — נישט
קיין בנין קבוע, נאָר צו גיין ממקום
למקום (צוזאמען מיט די אידן), איז כל
זמן ס'זיינען נישטאָ קיין עגלות און בקר
„שהיו נושאים עליהם את המשכן" איז
נישט נגמר געוואָרן די עשיית המשכן —
„משכן שעשיתם פורח הוא באויר"

[ולפ"ז קומט אויס אז הבאת העגלות
והבקר איז א גמר במשכן, א מעין פון
פעולת הקרבנות בהמזבח וואס זיינען
עם מחנך צו מקריב זיין אויף עם
תמידים כסדרן וכו': מיט חנוכת המזבח
איז געוואָרן דער גמר עשיית המזבח⁵¹
— די עגלות והבקר לשאת את המשכן
— זיינען ביחס צום משכן — מעין
קרבנות דחינוך המזבח למזבח, מיט די
עגלות והבקר ווערט דער גמר עשיית
המשכן⁵²].

ו. ע"פ הנ"ל איז פאַרשטאַנדיק, אז
כשם ווי אין משכן (און ביהמ"ק) גופא,
אע"פ אז ס'איז געווען א הנהגה פון
עשירות והרחבה, איז אבער נישט געווען
קיין איין פרט ופרט דפרט וועלכער איז
נישט אויסגענוצט געוואָרן צוליב א
פעולה וענין מסוים אין משכן

51) להעיר מצפצפ"י (שם, יו"ד), לגבי קרבנות
הנשיאים „דהו ג"כ בגדר חינוך יש עליהם שם של
בדק הבית כיון דנעשו לגמור את המשכן והכלים
דע"ז נתחנכו".

52) עפ"י יומתק הא דבנוגע לכמה דינים „אף על
פי שנסע אהל מועד הוא" (זבחים סא, ריש ע"ב.
וראה מפרשים שם ס, ב ואילך. קטז, ב ואילך. מנחות
צה, א ואילך. ועוד).

עבודות פון די לויים⁵⁸, ווי ער זאגט בתחילת הסדרה⁵⁹, "זאת עבודת משפחות הגרשוני לעבוד ולמשא", ועד⁶⁰ ביי די בני מררי — "וזאת משמרת משאם לכל עבודתם באהל מועד קרשי המשכן גו"⁶¹.

עס איז מובן אז בשעת דער אויב בערשטער האט אנגעזאגט "קח מאתם והיו (העגלות והבקר) לעבוד את עבודת אהל מועד ונתת אותם אל הלויים איש כפי עבודתו", איז ניט געווען די כוונה דערביי צונעמען פון די לויים די עבודת משא בקודש, וואס איז די לויים'ס קדושה, ניט צונעמען דעם חוב פון די לויים, נאר די עבודת משא איז געווען און געבליבן מוטל אויף די לויים ביים ארויפלייגן די חלקי המשכן אויף די עגלות און ביים אראפנעמען פון זיי, און אויך בשעת זיי זיינען געלעגן אויף די עגלות זיינען לויים נאכגעגיינגען וכו', כדלקמן — און די עגלות זיינען געווען נאר אויף "להקל ממשאם"⁶². והיינו: אויך דעמאלט זיינען ניט די עגלות ובני הבקר די נושאי המשכן, נאר די לויים טראגן דעם משכן דורך די עגלות.

און דעריבער איז "הסכימה דעתן לדעת העליונה" און זיי האבן געגעבן בכלל נאר שש עגלות, און פאר דעם משא כבד פון בני מררי זיינען געווען נאר פיר עגלות,

הכלים וגו' למדך שהיו כלי המקדש מכוונים במשקלן שוקלן אחד אחד ושוקלן כולו כאחד לא ריבה ולא מיעט כו',

ולהעיר פון דעם דין⁶³ אז כלי שרת אין מקדשין אלא מלאין⁶⁴.

ז. ויש להוסיף בזה,

ובפרט אז ביאור הנ"ל איז לויטן מדרש אז אויך די עגלות ושני עשר בקר האבן אין זיך א גדר קרבן, און דעריבער טאר ביי זיי ניט זיין קיין איין פרט וחלק וואס ווערט ניט אויסגענוצט פאר זייער צוועק, אין טראגן דעם משכן וכנ"ל.

אבער לדעת הספרי ועד⁶⁵ לפרש"י וואס זיינען מפרש אז מ'האט געבראכט די עגלות ובקר לשאת את המשכן און זיינען דערביי ניט מדגיש אז זיי האבן א גדר פון קרבן —

יש לבאר דעם דיוק און דעם צמצום במספר פון די עגלות והבקר:

משא המשכן איז געווען איינע פון די

56) זבחים פה, א במשנה. מנחות ח, א, פה, א. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג הי"ב. ולהעיר מתורה קרמו (מעילה ח, א) בסופו: והא דכלי שרת מקדש היינו דוקא כשנעשה כל הראוי לעשות בו והיינו כשנקרם (כנוגע לזה שתנור מקדש). ע"ש ובשטמ"ק שם. ועפ"י יש להעיר גם בנדרים, שצריך שתיעשה כל הפעולה והכת מה שראוי לעשות בהעגלה.

57) וי"ל שזהו גם הכוונה בפי' ה' ברמב"ן עה"ת (ו. ב.) "ותכן שנפרש ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב שש עגלות גדולות נושאות קרבנותיהם ושנים עשר בקר מושכים העגלות והנה הביאו העגלות מלאות והבקר לפני המשכן" (וראה גם אברבנאל כאן) — כי מכיון שבהם הביאו קרבנותיהם, דייקו שיהיו מלאים, מעין הנ"ל בכלי שרת.

58) אלא שאי"ז מצוה לדורות לדעת הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"ג ה"ח). וראה רמב"ן בהשגותיו לסהמ"צ שורש ג, ולמ"ע לד (במ"ע לג). לקמן ע' 49 ואילך.

59) ד. כד. ועד"ז שם, כו.

60) שם, לא ואילך. ובסיום הענין כולל גם משפחות קהת — ראה שם, מז. מט.

61) ל' המדרש שם, יח. וראה שם, יט. פרש"י

ז, ז.

קיינ אַרט ניט אַז מ'זאל דערויף מוסיף זיין. און דעם „והותר“ וואָס איז דאָ — דאָרף (און מוז) ער אויסנוצן אין אַ צווייטן ענין במשכן.⁶⁶

וואָס פון דעם איז די הוראה צו יעדן אידן אין עשיית המשכן הפרטי שלו, כמרוז⁶⁷ אויף ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם „בתוכם לא נאמר אלא בתוכם“ — בתוך כאו"א מִשְׁרָאֵל, אויף וויפל ער דאָרף זיין נזהר אַז יעדער כח ובכל פרטיו וואָס דער אויבערשטער האָט אים געגעבן זאל ניט זיין לבטלה ח"ו, נאָר אויסנוצן אים אין דער פולסטער מאָס פאַר דעם תכלית ותפקיד צוליב וועל-כען דער אויבערשטער האָט אים באַ-שאַפן — „אני נבראתי לשמש את קוניי“⁶⁸.

און דאָס רעדט זיך וועגן יעדן כח בכחות נפשו, צו וויסן, אַז בשעת ער לערנט תורה און איז זיך ניט מתייגע כדבעי⁶⁹, נוצט ער ניט אויס כדבעי אַט דעם כח וואָס דער אויבערשטער האָט אים געגעבן⁷⁰;

און ער⁷¹ בנוגע יעדער פרט אין זיינע כשרונות, אַז ער זאל ווערן אויסגענוצט „לשם שמים“ און צוליב „דעהו“ —

אויף קיום המצות און — קיום המצות בהידור, און אַזוי אויך בפרט אין דעם ענין פון הפצת היהדות חוצה.

די עבודת משא מוז זיין באופן אַז אַ בן לוי זאל נאָכגיין כל הדרך „אחורי העגלה“ און אַכטונג געבן⁶² — „וכשרו-אה אותן משתלפות אל תוך האויר רץ כו“ (כנ"ל ס"א) — ווייל די לויס זיינען די נושאי המשכן (נאָר להקל עליהם איז עס ע"י העגלות).

ח. די הוראה פון דעם בעבודת האדם: חז"ל⁶³ זאָגן אַז „כל מה שבא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה“, וואָס דער כלל איז אַלעמאַל און אומעטום — בכל חלקי ופרטי הבריאה.

בעשיית המשכן, וואָס דעמאַלט איז געוואָרן „באתי לגני לגנוני“⁶⁴ — אַז נאָך די אַלע חטאים וואָס האָבן גורם געווען סילוק השכינה, איז ירדה השכינה למטה בארץ, אין דעם משכן, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁶⁵ — איז דעמאַלט, בגמר מלאכת המשכן, אַרויסגעקומען בגילוי ווי קיין שום פרט איז ניט לבטלה ח"ו, נאָר יעדער איינציקער פרט ווערט אויסגענוצט בשלימות פאַר דעם תפקיד צוליב וועלכן דער אויבערשטער האָט אים באַשאַפן.

און דערפאַר, כאַטש די הנהגה אין דעם מקדש איז באופן של עשירות, איז דאָס אָבער ניט אין אַן אופן פון לבטלה ח"ו, נאָר עס איז ניכר ווי יעדער פרט פירט דורך זיין תפקיד ותכלית בריאתו; און דעריבער, וויבאַלד אַז אויף לשאת את המשכן זיינען גענוג י"ב בקר און שש עגלות (באורך ורוחב מסוים), האָט

66 או ע"פ פרש"י שבת מט, ב (ד"ה משום דכתיב ובמהרשא ורש"ש שם). רמב"ן (ויקהל לו, ז). תו"ש שם.

67 ר"ח (שער האהבה פי' ד"ה ושני פסוקים). של"ה (ש' האותיות אות ל. ועוד). ובכ"מ.

68 קידושין בסופה.

69 כתובות סו, רע"א.

70 ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566 ואילך דאז הוי ביטול תורה (בדקות).

62 ומוכן שש"ד"ו הוא גם במשא בני גרשון שהי להם רק ב' עגלות אף שמשאם לא הי' גדול וטורח כ"כ כמשא בני מררי.

63 שבת עז, ב.

64 שהש"ר רפ"ה. וש"נ.

65 תרומה כה, ח.

וועלכן דער אויבערשטער האָט דעם
פרט באַשאַפֿן, ווערט נתגלה אין דער
בריאה ובכל חלק שבה, ווי דאָס איז אַ
בריאה של הקב"ה בגילוי,

און עס ווערט אויפגעבויט דער
ביהמ"ק השלישי, ובתוכו קומט אַראָפּ
דער משכן שעשה משה וואָס איז קיים
לעדנ"י, האוהל ואת כל כליו גו'.

אין דעם ביהמ"ק השלישי שיבנה
במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו —
עס גייט נישט דורך קיין איין רגע לבטלה,
ח"ו,

נאָר כימי צאתך מארץ מצרים, לא
עכבם המקום כהרף עין⁷¹,
מיד ממש.

(משיחות ש"פ נשא תשל"ג, מוצאי
ש"פ נשא תשל"ח, י"ב סיון תשמ"ב)

ועד"ז אויך אין זמן, אַז אפילו ווען ער
האָט שוין „ממלא" געווען, אַנגעפילט 23
שעה מיט 59 מינוט פון דעם מעת-לעת,
דאַרף ער זיך משתדל זיין אַז אויך די
איינציקע איבערגעבליבענע מינוט זאָל
ניט גיין לבטלה ח"ו.

ט. און דאָס איז די הוראה וואָס
מ'לערנט אַפּ פון משכן, אַז בשעת עס
איז דאָ אַז איבעריקע זאָך וואָס פירט נישט
דורך איר תפקיד בשלימות, פעלט עס
דעמאָלט אין כללות עשיית המשכן און
במילא אויך ח"ו אין דעם ושכנתי
בתוכם:

בשעת אַ איד פאַרפעלט אין אויסנוצן
אפילו אַ פרט הכי קטן שבחלקו בעולם
און עס גייט לבטלה ח"ו, ווערט כביכול
אַ בלבול אין דער בריאה פון דעם אוי-
בערשטן, וואָס „לא ברא (בעולמו) דבר
אחד לבטלה".

און בשעת יעדער איינער נוצט אויס
אַלע זיינע כחות אויף דעם „אני נבראתי
לשמש את קוני" — טוט זיך אויף דער
„ושכנתי בתוכם" באופן גלוי בו בעצמו
און עי"ז בכל העולם כולו,

וואָרום דורך דעם וואָס יעדער פרט
בהבריאה פירט דורך דעם תפקיד צוליב

71) סוטה ט, א. יומא עב, א. וראה לקו"ש חט"ז
ע' 465 ואילך העילוי במשכן גם לגבי בתי מקדשות.
72) מכילתא בא יב, מא. פרש"י שם.

נשא ג

בפשטות י"ל: אין מנין המצות רעכנט דער רמב"ם נאָר די מצות וועלכע זיינען נוגע לדורות.⁸ און דערפאר רעכנט ער נאָר „משא הארון“, ווייל די פסוקים ומארוז⁹ וואָס דער רמב"ם ברענגט וועגן „בכתף ישאו“ לדורות, זיינען נאָר בנוגע דעם ארון און ניט בנוגע די אַנְדערע כלי המקדש¹⁰ וועלכע זיינען געווען במשא בני קהת — ווי מ'זעט עס פון די ראיות וואָס ער ברענגט אין ספר המצות¹¹.

נאָכמער: ר' אברהם בן הרמב"ם¹² איז מבאר אַז פון דעם פסוק¹³ (וואו ס'רעדט זיך וועגן גניזת הארון דורך יאשי') „ויאמר ללוים . . . תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה גו' איז לכם משא בכתף“ איז מוכח ביידע זאכן, אַז בזמן ההוא (נאָך בנין המקדש) איז (א) ביים ארון נאָך אַלץ געווען דער חוב פון משא בכתף; און (ב) ביי די אַנדערע כלי

א. דער רמב"ם פסק'נט: „בעת שמוליכין את הארון ממקום למקום אין מוליכין אותו לא על הבהמה ולא על העגלות אלא מצוה לנוטלו על הכתף . . . שנאמר¹⁴ כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו“, און אין מנין המצות¹⁵ רעכנט דער רמב"ם די מצוה — „לשאת את הארון על הכתף“ — אַלס אַ מצוה בפ"ע¹⁶.

איז ידועה די שאלה¹⁷: אין דעם פסוק וואָס דער רמב"ם ברענגט שטייט דאָך מפורש „ולבני קהת לא נתן (עגלות) כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו“, און ווי רש"י איז דאָס מפרש „משא דבר הקדושה הארון והשלחן וגו'“, ד.ה. דער ציווי „בכתף ישאו“ באַציט זיך ניט בלויז אויפן ארון, נאָר אויך אויף די אַנדערע כלי המקדש (שולחן מנורה ומזבחות וכו')¹⁸, איז פארוואָס פסק'נט דער רמב"ם אַז די מצוה איז בלויז „לשאת את הארון על הכתף“?

(8) כמו שהאריך בשהמ"צ שורש ג.

(9) עפ"ז יומתק מה שבעתקת הארון ממקום למקום בימי דוד (ראה לקמן ס"ג ושי"ג) לא נזכר כלל ע"ד שאר כלי הקודש — כי רק בנוגע לארון צ"ל ביאור איך העתיקוהו.

ווי"ל שגם מטעם זה ראית הרמב"ם (ראה ס"ג שם) היא דוקא מפסוק דעווא.

(10) ועפ"ז י"ל דהראיות שהביא בשהמ"צ שם (מ"ע לד) באו להוכיח (לא רק זה דהמצוה לדורות) היא בכהנים (ע"ש ובקנאת סופרים), כ"א גם על עצם המצוה, וכמו שמסיים „הנה נתבאר לך שמצוה זו מכלל המצוות“.

(11) בס' מעשה נסים סי' ב. וראה מרגניתא טבא בשרשים שם אות ו.

(12) דה"ב לה. ג.

(1) הל' כלי המקדש פ"ב הי"ב.

(2) פרשתנו ז, ט.

(3) בשהמ"צ מ"ע לד ובהנסמן בהערה הבאה.

(4) כ"ה לשון הרמב"ם במנין המצות שבריש ספר היד, ועד"ז הוא בהכותרת להל' כלי המקדש (מצוה ר').

(5) וכ"ה דעת הסמ"ג מצות עשה קסח. חינוך מצוה שעט.

(6) כ"ק אדמור"ר הצ"צ — אוה"ת פרשתנו ע' רנו (ומסיים „וצריך ישוב מ"מ איך שיהי' כל הפוסקים כתבו כהרמב"ם“). מנח"ח לחינוך שם.

(7) ראה גם פרש"י שבת צב, א ד"ה תלתא מלעיל. ולהעיר מלשונו בסוטה לה, סע"א ד"ה לא נתן. ואכ"מ.